

शूद्राश्च सन्तः शूद्राणामन्यानामन्ययोनयः (साक्ष्यं कुर्युः) 8. 68, 3. 9; 4. 79; Y. 1. 148, 2. 294. -**न्त्यः** 1 A man of the lowest caste; see above. -2 N. of a plant (मुस्ता Mar. नागर-मोथा) (f. also) (the roots of which are prescribed for colic). -3 The last syllable of a word. -4 The last lunar month i. e. Fālguna. -5 A Mlechha, foreigner, barbarian. अन्त्येषु स विनिक्षिप्य पुत्रान् यदुपुरोगमान् Mb. 1. 86. 12. -6 (In Vaiśeṣika Phil.) A name for the category विशेष; अन्त्यो नियद्रव्यवृत्तिविशेषः परिकीर्तितः Bhāṣā P. -**न्त्या** 1 A technical name for त्रिज्या in astronomy. -2 A woman of the lowest tribe. -**न्त्यम्** 1 A measure of number; 1000 billions (1000,000,000,000,000.) -2 The 12th sign of the zodiac. -3 The last member or term of a progression (series), the last figure; स्थाप्योन्तवर्गो द्विगुणान्त्यनिघ्नः Lilā. -**Comp.** -**अनुप्रासः** see under अनुप्रास. -**अवसायिन्** m., f. (°यी, °यिनी) a man or woman of the lowest caste, begotten by a chāṇḍāla on a Nisādi woman; निषादस्त्री तु चाण्डालात्पुत्रमन्त्यावसायितम् । स्मशानगोचरं सूते बाह्यानामपि गर्हितम् ॥ Ms. 10. 39; the following 7 are regarded as belonging to this class; चाण्डालः श्वपचः क्षता सूतो वैदेहकस्तथा । मागधायोगवौ चैव सप्तैतैः-न्त्यावसायिनः ॥ सोऽहमन्त्यावसायानां हराम्येनां प्रतिगृहात् Mb. 12. 141. 41. see अन्तेवसायिन्. -**आश्रमिन्** m. one who belongs to the last or mendicant order. -**आहुतिः** -**इष्टिः** f. -**कर्मन्**, -**क्रिया** last or funeral oblations, sacrifices or rites; °कर्म Ms. 11. 197, 5. 168; अन्त्याहुतिं हावयितुं सविप्राः Bk. -**ऋणम्** the last of the three debts which every one has to pay, i. e. begetting children; see अनृण. -**गमनम्** intercourse by a woman of the higher caste with a man of the lowest caste. -**ज.** a. 1 latest born, younger -2 belonging to the lowest caste; °जैर्नभिः Ms. 4. 61; °स्त्री 8. 385. (-जः) 1 a sūdra (अन्त्यः सन् जायते, वर्णमध्ये शेषभवत्वात्). -2 one of the 7 inferior tribes; chāṇḍāla &c.; रजकश्चर्मकारश्च नटो वरुड एव च । कैवर्तमेदभिलाश्च सप्तैते चान्त्यजाः स्मृताः ॥ Yama; also Ms. 8. 279; Y. 1. 273. (-जा) a woman of the lowest caste; Ms. 11. 59, 171; Y. 3. 231. -**जन्मन्**, -**जाति**, -**जातीय** a. 1 one belonging to the lowest caste; प्रतिग्रहस्तु क्रियते शूद्रादप्यन्यजन्मनः Ms. 10. 110. -2 a Sūdra; °तिता Ms. 12. 9. -3 a chāṇḍāla. -**घनम्** the last term of a progression or series. -**पदम्**, -**मूलम्** the last or greatest root (in a square). -**भम्** 1 the last lunar mansion रेवती. -2 the last sign of the zodiac; मीन Pisces.. -**युगम्** the last or Kali age. -**योनि.** a. of the lowest origin; अन्यानामन्ययोनयः (साक्ष्यम्) Ms. 8. 68. (-निः) the lowest source or origin -**लोपः** dropping of the last letter or syllable of a word. -**वर्णः**, -**वर्णा** a man or woman of the lowest caste, a sūdra male or female. -**विपुला** N. of a metre.

अन्त्यकः A man of the lowest tribe. See अन्त्यज.

अन्त्रम् [अन्त्यते बध्यते देहोऽनेन, अन्त्रकरणे घृन्; according to Up. 4. 163 अम्-क्त्र] An entrail, intestine; अन्त्रभेदनं क्रियते प्रथमश्च Mv. 3 the vitals of the heart are rent

(मर्मभिदः वाचः उच्यन्ते इत्यर्थः). -**न्त्री** N. of a plant (used against colic or wind in the stomach (Mar. वरधारा); cf. अजान्त्री, छगलान्त्री). -**Comp.** -**आदः** a worm in the intestines. -**कूजः**, **कूजनम्**, -**विकूजनम्** the rumbling noise in the bowels; पकाशयस्थोन्नकूजं शूलं नाभौ करोति वा Suśr. -**पाचक** [अन्त्रस्थं दोषं पाचयति] N. of a medicinal plant *Æschynomene Grandiflora*. (सं. वसन; Mar. तमालपत्र). -**मांसम्** a kind of roasted flesh. -**वृद्धिः** f. inguinal hernia, rupture, swelling of the scrotum. -**शिला** N. of a river rising from the Vindhya mountain. -**स्रज्** f. a garland of intestines (worn by वृसिह).

अन्त्रंघमिः f. Indigestion, inflammation of bowels; flatulence.

अन्द् 1 P. To bind, fasten.

अन्दः Binding.

अन्दुः -**न्दूः** f. [अन्त्यते बध्यते अनेन, अन्दूक, कूप्रत्ययान्तः निपातः Up. 1. 93] also अन्दुकः, अन्दूकः 1 A chain or fetter. -2 A chain for the elephant's feet; गजमन्दूरिव निश्चलं चकार Śi. 20. 51; °निनादः 11. 7. -3 A sort of ornament worn round the ankles; cf. नूपुर.

अन्दिका 1 An oven, fire-place. -2 An elder sister (cf. -अन्तिका).

अन्दोलयति Den. P. To swing, agitate, rock to and fro, oscillate. See आन्दोल.

अन्दोलनम् Swinging, oscillating, waving; द्राक् चामरा-न्दोलनात् Udb. See आन्दोलनम्.

अन्ध 10 U. 1 To make blind, blind; अन्धयन् मृज्जमालः Śi. 11. 19; तिमिरे जनस्य दृशमन्धयति 9. 21. -2 To be or become blind.

अन्ध a. 1 Blind (lit. and fig.); devoid of sight, unable to see (at particular times); दिवान्धाः प्राणिनः केचिद्भ्रात्रावन्धास्तथापरे; D. Bhāg. made blind, blinded; स्रजमपि शिरस्यन्धः क्षिप्तं धुनोत्यहिशङ्कया Ś. 7. 24; मदान्धः blinded by intoxication; so दर्पान्धः, क्रोधान्धः; काम°, लोभ°, अज्ञान°, अज्ञानान्धस्य दीपस्य ज्ञानाञ्जनशालाकया । चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥ सहजान्धदृशः स्वदुर्नये Śi. 16. 29 blind to his own wicked acts. -2 Making blind, preventing the sight; utter, pitchy; complete, thick (darkness) प्रधर्षितायां वैदेह्यां बभूव सचराचरम् । जगत्सर्वममर्यादं तमसान्धेन संवृतम् ॥ Rām 3.52. 9. Ms. 8. 94; सीदन्नन्धे तमसि U. 3. 33; Mal. 9. 8. 20; See °कूप, °तामसम् *infra*. -3 Afflicted. आर्धः पर्युषितं तु नाभ्य-वहरत्यन्धः क्षुधान्धोऽप्यसौ Viś. Guna. 101. -4 Soiled, tarnished; निःश्वासान्ध इवादर्शश्चन्द्रमा न प्रकाशते Rām. 3. 16. 13. -**न्धम्** Darkness. अन्धः स्यादन्धेवेलयां बाधिर्यमपि चाश्रयेत् Mb. 1. 140. 12. -2 Spiritual ignorance; अज्ञान or अविद्या q.v. -3 Water; also, turbid water. -**धः** 1 A kind of mendicant (परिव्राजक) who has completely controlled his organs; तिष्ठतो व्रजतो वापि यस्य चक्षुर्न दूरगम् । चतुष्पदां भुवं सुक्त्वा परिव्राडन्ध उच्यते ॥ -2 An epithet of the zodiacal signs at particular periods; (नष्टद्रव्यलाभालाभोपयोगयुक्तो राशिभेदः);